تبیین رویکرد تمدن‌ساز سیره صدیقه طاهره(س) برای حل بحران‌های اجتماعی و ساختاری جامعه معاصر

سیره فاطمی؛ معیار جامع انسان‌سازی

مریم احمدی شیروان| جامعه امروز مسلمانان در مواجهه با امواج پیچیده تجدد و بحران‌های عمیق هویت، نیازمند بازخوانی بنیادی الگوهای هدایتگر خویش است و ایام سالگرد شهادت مظلومانه حضرت صدیقه طاهره(س) فرصتی حیاتی برای این بازاندیشی فراهم می‌آورد. چالش اصلی فرهنگ معاصر، تکیه صرف بر ابعاد عاطفی دین و غفلت از قابلیت‌های ساختارساز معارف اهل بیت(ع) در نظامات اجتماعی، اقتصادی و حکمرانی است. وجود مقدس انسیه حورا(س) تنها الگویی متعلق به گذشته یا منحصر به مناسک سالانه نیست، بلکه خورشید معرفتی است که می‌تواند تاریکی‌های ناامیدی و سردرگمی هویت معاصر را روشنی بخشد.

برای پاسخ به این پرسش کلان که چگونه می‌توان آموزه‌های زهرای مرضیه(س) را از سطح تمجیدهای توصیفی به سطح مدل‌های عملیاتی در مدیریت جامعه ارتقا داده و اندیشه فاطمی را پایه بازسازی هویت امت اسلامی قرار داد، پای گفت‌وگو با دکتر سیدعلیرضا عالمی، عضو شورای علمی گروه مطالعات پیشرفت و تمدن پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی نشسته‌ایم.

■ گذر از تقلیل‌گرایی تاریخی و کشف دلالت‌های اجتماعی

دکتر عالمی در ابتدا با تشریح رویکردهای موجود در تحلیل سیره انسیه حورا(س) می‌گوید: مواجهه غالب جوامع اسلامی با شخصیت بانوی دوعالم(س) معمولاً در دو ساحت توصیف‌های قدسی غیرقابل دستیابی یا گزارش‌های صرفاً تاریخی محصور در گذشته خلاصه می‌شود. این نوع نگاه اگرچه برخاسته از ارادت و ایمان جامعه است اما در مقام عمل، اندیشه کوثر ولایت را از گردونه ساختارسازی برای زیست معاصر خارج می‌کند. تقلیل دادن سیره حضرت زهرای مرضیه(س) به موضوعات مقطعی یا محدود کردن ایشان به الگویی صرفاً جنسیتی، نادیده گرفتن ساحت اصلی اندیشه حکمرانی و اجتماعی ایشان است. ما نیازمند روش‌شناسی تازه‌ای هستیم که بتواند میان مقام معنوی این الگوی والای بشریت و زیرساخت‌های اجرایی جامعه مانند دانشگاه، اقتصاد و سیاست، پیوندی استوار ایجاد کند تا دین‌داری از حالت فردی به حالت جامعه‌ساز ارتقا یابد.

وی اضافه می‌کند: برای دستیابی به این افق تازه باید از نگاه‌های سطحی فاصله بگیریم و دلالت‌های عمیق اجتماعی را در رفتار و گفتار صدیقه طاهره(س) جست‌وجو کنیم. وقتی از الگوی تمدنی سخن می‌گوییم، منظور ساختاری منطقی و جامع است که می‌تواند هویت کلان جامعه را شکل دهد و راه‌حل‌های عملی برای چالش‌های پیش‌رو ارائه کند. متأسفانه نخبگان فکری و نهادهای علمی ما در طول زمان کمتر به استخراج نرم‌افزار مدیریتی و نظام‌سازی از سیره خیرالنسا(س) پرداخته‌اند و همین امر سبب شده میان معارف رفیع اهل بیت(ع) و نیازهای واقعی مدیریت شهری و اقتصادی گسستی مشهود ایجاد شود. اگر خواهان تحول واقعی در هویت امت اسلامی هستیم باید بدانیم آموزه‌های فاطمی توانایی هدایت نهادهای مدرن را دارا هستند، مشروط بر آنکه نگاه ما به ایشان نگاهی تمدنی و برنامه‌محور باشد.

■ شاخصه‌های جهانی اندیشه فاطمی و مخاطب قرار دادن تمام بشریت

عضو شورای علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در ادامه با نقد الگوسازی‌های منطقه‌ای و محدود تأکید می‌کند: یکی از شاخصه‌های اصلی چهره‌های تمدن‌ساز در تاریخ بشریت، گستره مخاطبان آنان است که همواره تمامی انسان‌ها را دربرمی‌گیرد. حضرت فاطمه زهرا(س) به عنوان الگوی کامل انسانیت هیچ‌گاه اندیشه و پیام خود را به گروه مذهبی یا قومی خاصی محدود نکردند، بلکه در تمامی کلمات و خطبه‌های ماندگار خویش کل بشریت و وجدان‌های بیدار را مخاطب قرار داده‌اند. در تفکر غرب، متفکران برجسته با ابزارسازی از اندیشه‌های خود توانسته‌اند جوامع گوناگون را تحت تأثیر قرار دهند در حالی که جهان اسلام با دارابودن گنجینه‌هایی بی‌نظیر چون حضرت بتول(س) هنوز نتوانسته ظرفیت تمدنی ایشان را به جهان معرفی کند و این کاستی عمیق معرفتی در دوره معاصر باید جبران شود. این استاد حوزه و دانشگاه خاطرنشان می‌کند: پیام‌های برآمده از مکتب صدیقه طاهره(س) مشمول مرور زمان نمی‌شوند و مرزهای تاریخی را درمی‌نوردند، زیرا بر پایه اصول ثابت فطرت انسانی استوار هستند. یک الگوی تاریخی معمولی پس از سپری شدن عصر خویش به بایگانی تاریخ می‌پیوندد اما شخصیت تمدنی بانوی بزرگوار اسلام همواره برای دیروز، امروز و فردای جوامع بشری پیامی نو و راه‌گشا دارد. هنگامی که سیره حضرت زهرای مرضیه(س) را با نگاهی جامع بازخوانی می‌کنیم، درمی‌یابیم مفاهیمی همچون عدالت‌خواهی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، کرامت انسانی و ایستادگی در برابر انحراف، اختصاص به زمان یا جغرافیای خاصی ندارد. تبیین این بعد از شخصیت ایشان می‌تواند مرجعیت فکری جوامع اسلامی را در عرصه جهانی احیا کند و مدلی نو از زیست عادلانه به انسان معاصر پیشنهاد دهد.

■ تجلی اندیشه صدیقه طاهره(س) در نهادهای اجتماعی و زیست معاصر

این پژوهشگر معارف اسلامی با تصریح بر ضرورت کارآمدسازی آموزه‌ها در ساختار اجرایی، ابراز می‌کند: تمدن در حقیقت کلان‌نظامی هویتی، فکری و زیستی است که تمامی لایه‌های زندگی فردی و جمعی را پوشش می‌دهد. اگر ادعا داریم حضرت زهرای مرضیه(س) الگوی جامع جامعه اسلامی است باید آثار این الگوبرداری در بانکداری، دانشگاه، نظام اداری، مناسبات اقتصادی و... ما آشکار و ملموس باشد. تقلیل دادن حضور خیرالنسا(س) به مجالس سوگواری و غفلت از به‌کارگیری اصول فکری ایشان در بازار و نظامات اجتماعی، نشان‌دهنده گسست میان باورها و رفتار اجرایی جامعه است. ما موظف هستیم مبانی اخلاقی مسئولیت‌پذیری مالی و شفافیت در حکمرانی را از سیره ایشان استخراج کرده و به عنوان شاخص‌های سنجش سلامت در نهادهای اجرایی کشور به کار ببندیم تا زیست فاطمی در تمام ابعاد جامعه جریان یابد.

دکتر عالمی در تکمیل این محور یادآور می‌شود: جاری کردن اندیشه صدیقه طاهره(س) در نهادهای مدرن به معنای به کار بردن شعارهای سطحی یا برخوردهای ظاهرگرایانه نیست، بلکه نیازمند فرمول‌نویسی دقیق از حکمت‌های مطرح‌شده در سیره ایشان است. وقتی بانو(س) در خطبه‌های خود به فلسفه احکام و نقش آن‌ها در ایجاد انضباط اجتماعی اشاره می‌فرمایند درواقع ساختار یک جامعه سالم و پایدار را ترسیم می‌کنند. اگر دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه ما بتوانند این حکمت‌ها را به مدل‌های کاربردی مدیریت تبدیل کنند بخش عمده‌ای از ناآرامی‌های فکری و آسیب‌های اجتماعی حل خواهد شد. جامعه مسلمان زمانی به معنای واقعی متمدن خواهد بود که سبک زندگی و مناسبات قدرت و ثروت در آن براساس کرامت انسانی و عدالتی باشد که بانوی دوعالم(س) تا آخرین لحظه حیات خویش برای پاسداری از آن مجاهدت فرمودند.

■ بازخوانی خطبه فدکیه به مثابه منشور حکمرانی عادلانه و هویت‌ساز

عضو شورای علمی گروه مطالعات پیشرفت و تمدن با اشاره به ابعاد منشورگونه خطبه‌های مبارک حضرت بتول(س) تصریح می‌کند: خطبه تاریخی حضرت صدیقه طاهره(س) شاکله‌ای منسجم از نظام‌سازی اسلامی، تبیین فلسفه امامت و تحلیل دقیق مناسبات اجتماعی پس از پیامبر اکرم(ص) است. این سخنان جاودانه را نباید صرفاً یک شکوائیه تاریخی یا واکنشی مقطعی قلمداد کرد، بلکه این کلام منبعی سرشار از معرفت تمدنی است که شاخص‌های حکمرانی مطلوب و راهکارهای حفظ دژ محکم امت اسلامی را آموزش می‌دهد. بانو(س) در این خطبه با زبانی عمیق و استدلالی، چگونگی شکل‌گیری نظم اجتماعی بر محور عدالت را تبیین کرده و هشدار می‌دهند فاصله گرفتن از محوریت حق، جامعه را به سوی تفرقه و اضمحلال هویتی سوق خواهد داد. بازخوانی علمی این خطبه می‌تواند خط‌مشی بالادستی برای اصلاح ساختارهای مدیریتی ارائه دهد.

وی در پاسخ به کیفی‌سازی پیام‌های صدیقه طاهره(س) بیان می‌کند: امت اسلامی در سده‌های اخیر به دلیل دوری از مانیفست قرآنی و فراموشی مرجعیت جامع اندیشه‌های اهل بیت(ع) دچار بحران هویت و تفرقه‌های مذهبی گوناگون شده است. خطبه‌های حضرت کوثر ولایت(س) بهترین محور برای بازسازی این هویت آسیب‌دیده و ایجاد همدلی میان مسلمانان است، زیرا ایشان بر اصول بنیادی قرآن و حفظ کیان اسلامی تأکید می‌ورزند. اگر نخبگان فکری جهان اسلام بدون تعصب‌های مذهبی به تحلیل دقیق آموزه‌های فدکیه بپردازند به قالبی شفاف برای وحدت بر پایه عدالت و عقلانیت دست خواهند یافت. حضرت فاطمه زهرا(س) با تبیین جایگاه امامت به عنوان عامل امان از تفرقه، درواقع نسخه شفابخش خروج از سردرگمی هویت معاصر را به همه ارادتمندان مکتب وحی پیشکش کرده‌اند.

■ تبدیل مقام قدسی به مرجعیت فکری و مسئولیت پژوهشگاه‌ها

استاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در ادامه با تحلیل نسبت مقام عصمت حضرت صدیقه طاهره(س) و الگوگیری عملی جامعه توضیح می‌دهد: عصمت و مقام قدسی بانوی دوعالم(س) نه تنها مانعی برای الگوبرداری انسان‌ها نیست بلکه محکم‌ترین سند برای اعتماد عقلانی به سبک زندگی و خط‌مشی ایشان محسوب می‌شود. زمانی که جامعه به طهارت و عدم انحراف این الگوی والا باور داشته باشد با اطمینان کامل، اندیشه‌های ایشان را مبنای عمل فردی و ساختارسازی اجتماعی قرار می‌دهد. هنر نخبگان دینی در این است که بتوانند دلالت‌های این عصمت را به مفاهیم کاربردی مانند سلامت اخلاقی در مدیریت، ایستادگی در برابر فساد و پایبندی به حق در تمام شرایط ترجمه کنند. این رویکرد موجب می‌شود مقام قدسی ایشان به یک مرجعیت فکری زنده و پویا در زندگی روزمره مردم تبدیل شود.

دکتر عالمی در پایان با جمع‌بندی مباحث مطرح‌شده و ارزیابی وظایف مراکز پژوهشی و رسانه‌ها تأکید می‌کند: سرمایه عاطفی عظیم جامعه اسلامی در ایام سوگواری حضرت زهرای مرضیه(س) باید به موتور محرک اندیشه‌ورزی و ساختارآفرینی تبدیل شود. حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها و رسانه‌های معارفی مسئولیت دارند با خروج از کلیشه‌های تکراری، پیام تمدنی انسیه حورا(س) را به زبان روز برای نسل جوان و جوامع بین‌المللی تبیین کنند. سوگواری عمیق زمانی به ثمر می‌نشیند که خروجی آن، جامعه‌ای اخلاق‌مدار، عدالت‌خواه و متکی بر دانایی باشد.

نگاه

تبیین گوشه‌هایی از سیره اجتماعی حضرت زهرا(س) در سالروز شهادت آن حضرت

حضرت فاطمه(س)؛ حضور دوباره پیامبر(ص) برای بیداری جامعه

ریحانه عامل نیک| در ایام شهادت جانسوز بزرگ‌بانوی اسلام، حضرت فاطمه زهرا(س) در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام‌والمسلمین وحید قنبری‌راد، مدرس و پژوهشگر حوزه دین به بررسی ابعاد شخصیتی، مراتب والای علمی و سیره عملی و تمدن‌ساز آن حضرت پرداختیم. شخصیتی تاریخ‌ساز که نه‌تنها اسوه ایمانی برای جامعه بشری و قطب عالم امکان، حضرت مهدی(عج) به شمار می‌روند، بلکه مشی رفتاری ایشان تجلی عینی پیوند میان حیا، فقاهت و مسئولیت‌پذیری سیاسی است. در این گفت‌وگو با بازخوانی فرازهایی از خطبه ماندگار و پرمعارف فدکیه، درس‌ها و پیام‌های عملی این حرکت تاریخی را واکاوی کرده‌ایم تا نشان دهیم چگونه زنی مسلمان با حفظ حجاب برتر و پایبندی به اصول عفاف می‌تواند در کانون پیچیده‌ترین بحران‌های سیاسی، نقشی روشنگرانه، فعال و تمدن‌ساز ایفا کند؛ رویکردی که امروز بهترین الگو برای حضور باصلابت و آگاهانه همگان اعم از زن و مرد در جامعه اسلامی است. در ادامه، مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

■ حضرت زهرا(س)؛ محور آفرینش و سرچشمه خیر و برکت جهان هستی

حضرت صدیقه طاهره(س) به حقیقت برترین و برجسته‌ترین الگوی انسانی است که نه‌تنها برای بانوان در سراسر گیتی نمونه و سرمشقی ارزشمند است، بلکه حتی برای وجود نازنین قطب عالم امکان، حضرت مهدی(عج) نیز اسوه و الگو به شمار می‌آید؛ چنان‌که امام زمان(عج) در بیانی شریف می‌فرماید: «فی ابنة رسول الله لی اسوة حسنة» (دختر رسول خدا(س) برای من الگویی نیکو است). بررسی زندگی پرفراز و نشیب و پردرد و اندوه حضرت زهرا(س) گویای آن است که روح متعالی آن حضرت همواره در بستر زمان جاری بوده و نظاره‌گر و هدایت‌بخش امور جهان و جهانیان، به‌ویژه شیعیان عالم است. در حدیث قدسی آمده است خداوند متعال به پیامبر اکرم(ص) فرمود: «لولاک لما خلقت الافلاک ولولا علی لما خلقتک ولولا فاطمه لما خلقتکما»؛ بر پایه این حدیث، آفرینش جهان هستی به برکت وجود پرخیر حضرت زهرا(س) رقم خورده است.

■ اهمیت جایگاه علمی و معرفتی حضرت زهرا(س)

«محدَّثه» لقبی است که روایات متعددی فاطمه زهرا(س) را بدان خوانده‌اند؛ بانویی که فرشته الهی با او از حقایق سخن می‌گفت، ایشان املا می‌فرمود و امیرالمؤمنین(ع) آن را به رشته تحریر درمی‌آورد. حضرت فاطمه(س) دانشمندی است که بدون بهره‌وری از کلاس‌های مرسوم بشری و تنها در مکتب رسالت و آموزگاری پیامبر اکرم(ص) به بالاترین مراتب معرفت و علم دست یافت. در شأن علمی و جایگاه آموزشی ایشان همین بس که پیامبر گرامی اسلام(ص) ایشان و اهل بیت(ع) را دروازه‌های آگاهی امت خوانده و فرموده‌است: «خداوند متعال علی، همسر و فرزندانش را حجت بر مردم قرار داده و آنان درهای علم و آگاهی در میان امت من هستند؛ هر که به آنان تمسک جوید به راه راست رهنمون شده است». گواه دیگر بر این رفعت علمی، اعجاب و تحسین پیامبر(ص) نسبت به پاسخ‌های عالمانه و عمیق دختر گرامی‌اش است؛ آنجا که در جمع یاران پرسید: «ما خیر للنساء؟» (چه چیز برای زنان از همه بهتر است؟) و اصحاب در پاسخ فرماندند. امام علی(ع) پرسش را به فاطمه(س) رساند و ایشان فرمود: «چرا نگفتی بهترین چیز برای زنان این است که نه آنان مردان بیگانه را ببینند و نه مردان نامحرم، ایشان را؟ (روابط و خلوت‌های غیرضروری نداشته باشند)». پیامبر(ص) با شنیدن این پاسخ فرمود: چه کسی این را به تو آموخت؟ و چون علی(ع) پاسخ داد «فاطمه»، رسول خدا(ص) فرمود: «انها بضعة منی»؛ فاطمه پاره‌ای از جان و حقیقت من است.

■ جلوه عصمت و بینش توحیدی در خطبه فدکیه

بررسی خطبه شریفه فدکیه که در جریان دفاع از حق امامت و ولایت امیرالمؤمنین(ع) و اهل بیت(ع) ایراد شد، گواهی روشن بر عمق مرتبت علمی و اتصال آن حضرت به سرچشمه وحی الهی است. این دانش و معرفت ژرف سبب شده بود ایشان در قله عصمت، عفت و عرفان ناب جای بگیرد. از این رو، سیره رفتاری و بیانات ایشان اسوه‌ای جاویدان برای همه مسلمانان و به‌ویژه بانوان جامعه اسلامی است؛ بانوانی که امروز نیز در صحنه‌های گوناگون اجتماعی، پاسداری از مکتب اهل بیت(ع) و دفاع از کیان جامعه اسلامی حضوری اثرگذار دارند. بر همین اساس است آنچه بیان فرموده‌اند و آنچه به عنوان سیره رفتاری در میان ما به یادگار گذاشته‌اند الگوی شایسته‌ای است که حتی اهل بیت(ع) به‌ویژه امام زمان(عج) نیز آن را سرمشق خود قرار داده‌اند. کیفیت ورود آن حضرت به مسجد برای دفاع از ولایت، رویدادی ماندگار و سرشار از آموزه‌های رفتاری است. زمانی که خبر فدک به حضرت رسید: «چادر بر خود پوشید و در میان گروهی از زنان خویشاوند و خدمتکارانش رهسپار مسجد شد، در حالی که لبه‌های چادر بر زمین می‌رسید و راه رفتنش یادآور شیوه راه رفتن پیامبر خدا(ص) بود. وارد شد در حالی که مجلسی از مهاجران و انصار گردا و فراهم بود. سپس پرده‌ای میان ایشان و حاضران آویخته شد. آن حضرت ناله‌ای جانسوز برآورد که مجلس را منقلب کرد و همگان به گریه افتادند؛ سپس لختی درنگ فرمود تا اشک‌ها فرونشست و همهمه مجلس آرام گرفت». سپس شجاعانه، مستدل و مبتکرانه به خطابه پرداخت و حقایق را آشکار کرد.

■ مؤلفه اقتدار زن در کنشگری سیاسی، عفاف است

در بررسی خطبه ایشان چند فراز را مثال می‌آورم؛ از عبارت «ولاثت خمارها علی رأسها، واشتملت بجلبابها» (سرپوش بر سر بست و چادر بر خود افکند) این آموزه روشن بدست می‌آید که عفاف و پوشش کامل، نه تنها سدی در برابر حضور اجتماعی، اقتصادی و سیاسی زن نیست، بلکه پوشش برتر، بستر و ضامن حضور بالنده بانوان حتی در پیچیده‌ترین و حساس‌ترین میدان‌های سیاسی است. نمی‌توان به بهانه دست‌وپاگیر بودن پوشش از آن چشم پوشید و نه به بهانه حفظ حجاب، زن را از فعالیت‌های اثرگذار دینی و اجتماعی محروم کرد. همچنین تعبیر «تطأذیولها» (که نشان می‌دهد بلندی چادر تا روی پا و امتداد زمین بود) تأکیدی مضاعف بر اهمیت صیانت از حدود پوشش و انتخاب حجاب برتر حتی در موقعیت‌های پرتحرک و پرالتهاب اجتماعی است. چرا که می‌بینیم حضرت فاطمه(س) با حفظ حجاب و عفاف در پیچیده‌ترین حادثه سیاسی حضور پیدا کرد.

■ شکوه در عین تواضع و همانندی با سیره نبوی

در فراز دیگر حضرت می‌فرماید: «و أقبلت فی لمّة من حفدتها و نساء قومها»؛ این جمله به ما می‌آموزد داشتن جایگاه و شأن سیاسی با فروتنی و همراهی با مردم منافاتی ندارد. حضرت زهرا(س) با وجود زندگی ساده و مردمی، هنگام ورود به عرصه مطالبه‌گری، با همراهی جمعی از بانوان باوقار، با هیبت و شکوهی خاص به مسجد وارد شد تا وزن و پیام حرکت خویش را به گوش دیگران برساند.

افزون بر این، در عبارت «ماتخرم مشیتها مشیة رسول الله» این نکته نمایان است که حضرت فاطمه(س) نه‌تنها در اندیشه، معرفت و سیاست، بلکه در رفتار عینی و حتی شیوه گام برداشتن، تجلی تمام‌عیار رسول اکرم(ص) بود.

■ پاسداری از سرمایه‌های معنوی الزام همگانی دارد

اما فراز «أجهش القوم لها بالبکاء فارتجّ المجلس» گواه نفوذ عمیق معنوی و حقانیت کلام آن حضرت است؛ رحلت پیامبر(ص) و مظلومیت حضرت فاطمه(س) به گونه‌ای تأثیر گذاشته بود که مهاجر و انصار با شنیدن صدای حضرت فاطمه(س) آنچنان بی‌تابی می‌کردند که هر یک خود را بر زانوی دیگر قرار می‌دادند و اشک می‌ریختند، چرا که «اجهش» به معنای چنین بی‌تابی و بی‌قراری است. امید است با الهام از این سیره حضرت فاطمه(س) و نشر آن در جامعه، شاهد رشد و بالندگی فرهنگ عفاف و حجاب باشیم.

خبر

در سیصد و چهاردهمین برنامه سه‌شنبه‌های علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی انجام شد

رونمایی از نسخه خطی «رساله فاطمیه» در کتابخانه حرم مطهر رضوی

سیصد و چهاردهمین برنامه سه‌شنبه‌های علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی با محوریت رونمایی از نسخه خطی «رساله فاطمیه» موجود در گنجینه رضوی، در کتابخانه این آستان مقدس برگزار شد.

به گزارش آستان نیوز، این مراسم ۱۹ آبان ۱۴۰۵ در آستانه سالروز شهادت حضرت فاطمه زهرا(س) با حضور حجت‌الاسلام‌والمسلمین سید جلال حسینی رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمدحسن پاک‌دامن پژوهشگر بنیاد پژوهش‌های اسلامی این آستان مقدس، جمعی از مدیران و کارشناسان این سازمان و سایر علاقه‌مندان در تالار اندیشه کتابخانه مرکزی حرم مطهر حضرت رضا(ع) اجرا شد.

سید رضا صداقت حسینی، کارشناس ارزشیابی و ثبت نسخ خطی مدیریت مخطوطات آستان قدس رضوی بیان کرد: در این مراسم، از نسخه خطی رساله فاطمیه موجود در کتابخانه مرکزی این آستان مقدس با شماره ۱۶۸۵۷، با محوریت فضائل و مناقب حضرت فاطمه زهرا(س) رونمایی شد. اثر حاضر تألیف محمدامین بن محمدتقی خراسانی، نویسنده قرن سیزدهم هجری قمری است.

وی ادامه داد: این اثر که به خط نستعلیق ۱۸ سطری در ۶۶ برگ و ابعاد ۲۱/۵ در ۱۵ سانتیمتر در قرن سیزدهم هجری قمری کتابت شده، فروردین ۱۳۶۳ توسط حسین توکلی مقدم به روضه رضویه اهدا شده است.

صداقت حسینی با تأکید بر اینکه رساله فاطمیه مشتمل بر یک مقدمه، هشت باب و یک خاتمه به زبان فارسی است، افزود: در مقدمه و بخش ابتدایی اثر به ولادت حضرت فاطمه(س) پرداخته شده و در ادامه، مطالبی با محوریت نام‌گذاری این بانوی بزرگ اسلام و محبت حضرت رسول اکرم(ص) به حضرت فاطمه(س) و برعکس آن و فضائل، مناقب و مصائب دخت نبی اکرم(س) مطرح شده است.

وی گفت: بر پایه بررسی‌ها، از این رساله فقط ۶ نسخه خطی در کتابخانه‌های کشور وجود دارد که در این میان، دو نسخه آن در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی نگهداری می‌شود.

این کارشناس با اشاره به اینکه قدیمی‌ترین نسخه رساله فاطمیه کشور کتابت شده در سال ۱۲۰۳ هجری قمری در کتابخانه مسجد اعظم قم وجود دارد، ادامه داد: این رساله در سال ۱۳۹۷ با تحقیق و تصحیح یعقوب احمدی به زیور چاپ آراسته شده است.

وی تصریح کرد: همچنین در طول تاریخ و در اعصار مختلف، علما و محققان بسیاری، آثار ارزشمندی در زمینه فضائل و مناقب اهل بیت(ع) به رشته تحریر درآوردند که بخشی از این آثار به فضائل و مناقب حضرت فاطمه زهرا(س) اختصاص دارد.

در ادامه مراسم، حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمدحسن پاک‌دامن، پژوهشگر بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی با موضوع «بررسی عرفانی و فلسفی مقام اسماءاللهی حضرت عصمه الله الکبری فاطمه زهرا(س)» به سخنرانی پرداخت.

وی با اشاره به آیات قرآنی، احادیث و روایات تاریخی، گفت: ما اسماء هستیم، اما در این میان، اهل بیت(ع) اسماءالله الحسنی هستند.

سخنران سیصد و چهاردهمین برنامه سه‌شنبه‌های علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی با تأکید بر اینکه اسماء الله، اسباب قدرت خداست، خاطرنشان کرد: اگر ما به اسم برتری همچون اهل بیت(ع) متصل شویم، دنیا را فتح خواهیم کرد.

همزمان با ایام شهادت حضرت فاطمه زهرا(س)

حرم مطهر رضوی میزبان محفل سوگواری و معرفتی زائران عرب‌زبان شد

ویژه‌برنامه زائران عرب‌زبان حرم مطهر رضوی با محوریت بزرگداشت شهادت حضرت زهرا(س) در رواق دارالمرحمه برگزار شد.

به گزارش آستان نیوز، همزمان با ایام سوگواری شهادت حضرت فاطمه زهرا(س)، زائران عرب‌زبان حرم مطهر امام رضا(ع) دوشنبه ۱۸ آبان در رواق دارالمرحمه گرد هم آمدند و در برنامه‌ای عبادی و معرفتی، ضمن بهره‌مندی از بخش‌های مختلف این محفل، به سوگواری و بازخوانی معارف اهل بیت(ع) پرداختند.

این مراسم با اقامه نماز جماعت مغرب و عشا به امامت سید امیررضا هاشمی آغاز شد. در ادامه، شیخ علا الشیخ در میز خدمت پاسخ‌گویی به مسائل شرعی حضور یافت و به پرسش‌های دینی زائران پاسخ داد تا شرکت‌کنندگان بتوانند از راهنمایی‌های تخصصی در حوزه احکام و مسائل شرعی بهره‌مند شوند.

بخش دیگری از این محفل به سخنرانی حجت‌الاسلام سید صادق موسوی، از کشور عراق اختصاص داشت.

وی در این سخنرانی، موضوعاتی ازجمله جایگاه شکرگزاری در قرآن کریم، شناخت دشمن و راه‌های مقابله با آن در کلام امیرالمؤمنین(ع) و تأثیر کشورهای غربی بر گسترش فساد و انحطاط اخلاقی را مطرح کرد.

تبیین جایگاه نماز در سیره فاطمی، عظمت وجود مبارک حضرت فاطمه زهرا(س) و علت نزول سوره کوثر نیز از دیگر محورهای سخنرانی وی بود. همچنین سیره حضرت زهرا(س) در تربیت فرزندان و جایگاه آن حضرت به‌عنوان امانت الهی بر زمین، از موضوعاتی بود که در این بخش موردتوجه قرار گرفت.

در ادامه این برنامه، شیخ قاسم‌پور با قرائت زیارت امین‌الله، فضای مراسم را با حال‌وهوای معنوی و توسل به اهل بیت(ع) همراه کرد و زائران نیز با زمزمه فرازهای این زیارت‌نامه در این بخش عبادی مشارکت داشتند.

همچنین استاد ملوندی در بخش حرم‌شناسی به معرفی ظرفیت‌ها و پیشینه فرهنگی و معنوی حرم مطهر رضوی پرداخت و زمینه آشنایی بیشتر زائران عرب‌زبان با بخش‌های مختلف این آستان مقدس را فراهم کرد.